

לאו דלא ימיר ואמאי לא הביא רש"י שם לא יתליפט המוקדם ואי הוה לרש"י לומר הכא משום לא ימיר ואפשר לומר כמו שכתב מהרש"א דלכך לא לקי שמונים משום דאי הוה כתיב חד לאו לא לקי כלל דהוי לאו הניחא לפשה פיי"ש מעתה לכך קאמר רש"י לענין איסורא שאסור להמיר משום לא יתליפט דכתיב קודם אך אלא המלקות גורם המלקות הוי בלאו השני היינו לא ימיר לכך קאמר רש"י לענין מלקות משום לא ימיר אבל לפי זה ל"ע דבריש תמורה אחר רש"י לא שהאדם רשאי דהא כתיב לא ימיר. ועיין ראש יוסף כאן ולפי דבריו לכך הביא רש"י כאן קרא דלא ימיר במלקות משום דתמא ממירין והוא שהאדם שמיא קודם וכו' לא הוי אך חדא לאו והוא לא ימיר ויחא ג"כ ברש"י דריש תמורה אבל לא ילאנו מידי ל"ע דהיה לרש"י לומר לא שהאדם רשאי משום לא ימיר דהכא מיירי באופן שאמר שיהיו שמיא קודם וזה לא נוכל לידע תלמי יתליפט דהוא תלמי וזו ותכנס וזו וז"ע:

בתום שם ד"ה החם ועוד דבריש תמורה כו' עיין מהר"ם אבל לפירושו קשה איך מקשה תוס' לפי פירש ר"ת על רש"י דילמא לרש"י אין ה"כ הוי דתמא לא שהאדם הוא משום וסופי כמו שכתב כאן ועיין תוס' ריש תמורה ופיי"ש:

דף ג' פ"ב רב אשי לא אחר כתריוהו קסבר טוים גירי אריות הם קשה לפי מה שכתבו החסידים לעיל דף ג' פ"ב שרב אשי סידר הגמרא וסתמא דגמרא הוא רב אשי עיין תוס' שבת דף ט' פ"ב ד"ה בתפשתא אי"כ קשה מכאן על פירוש דף ג' פ"א שאמר סתמא דגמרא וסתמא דאורייתא כו' ה"כ רב אשי סובר טוים גירי אריות הם ושמיטתן פסולה כמו השמיטה של פסח:

במור ופ"ב ה' תשעה באב סימן תקנ"ט אין אומרים תחנן (רמ"א ולא בליחות) ב"ט' אב ואין טולין על פניהם משום דמקרי מועד ואף שדבר זה ממקור ראשונים יהלך הב"י משום מדברי יסן והגהות אשרי בסוף תענית כתב בזה"ל כבר נהגו רבוותא בכל מקומות שלט שאין אומרים בליחות ב"ב משום דאיכא מועד ומזה עלינו לקיים מנהג אבותינו. עכ"ל רבינו בעתים אני מתפלל ואינו מביין מה ענין מועד לתשעה באב מכל המקומות בזה"ל אשר הובא המקרא קרא עלי מועד גרוא מפורש שהו קאי על יום העצור של תמוז שעשהו ר"ח ועשו תמוז דהו שבת מלא. באתניה דף כ"ט על דברי התשעה ב"ט' באב גזירה על אבותינו שלא נכנסו לארץ פרך הגמרא מלן. והולך ומפרש דכתיב ויהי כו' ארבעים יום. ופריך הגמרא הני ארבעים יום נכי חד הוו ומשני אמר אביי תמוז דהאי שחא מלוי מליוה דכתיב קרא עלי מועד גו' (היינו שעשו יום שלשים של תמוז לחודש תמוז וזהו מלא ור"ח אב ביום ל"א ומחילא באה הגזירה ב"ט' אב שלא יכנסו לארץ) וקבע להם בביה לדורות. וכה דברי החסידים שמה ד"ה אחר אביי ובפסחים דף ט"ז פ"ב בסוף אי הכי שפירי ר"ח נמי לא ניתי דהא תנא זכאי שלמי לבור אמרי (שם ע"א ע"א) שפירי ר"ח אינטיירי ליה ס"ד אמרנא הא לא כתיב בזה מועד קמ"ל דר"ח איכרי מועד כדאביי דאמר אביי תמוז דהאי שחא כו' קרא עלי מועד גו' רש"י שם בוף ד"ה קרא עלי ח"ל ויום שיבור חודש קרי מועד ובשכונות דף י' פ"א אלא אחר ר"ח כו' כו' הוקשו כל המועדים זה לזה ופרך הגמרא והא ר"ח לאו מועד הוא ומשני איברא ר"ח נמי איכרי מועד כדאמר אביי דאמר אביי תמוז כו' (בשפתי חכמים שם) על הקרא קרא עלי גו' פיי"ש הביא ופירש רש"י. רש"י כו' שלא נמלאה בגמרא כלל וכל דבריו שם הם בלא הכנה יתירה אולי נמלא שם טעות הדפוס וכדומה) פ"ב מכל הלך גרוא מפורש שקרא עלי מועד קאי לפי דרש ח"ל על שעשו יום שלשים יום העצור וקבעו ר"ח אב יום ל"א מחילא ה' שני ימים ר"ח כמו בכל חודש שהוא משלשים שיום השלשים הוא ר"ח אבל מה ענינו ל' באב אמתמה וכבר שאלתי דבר זה להרבה לתומדים ומכאן לא מלאמי מענה:

והנה הגאון בעל ט"ה ז"ל בספרי ערוך השלח וא"ר סימן תקנ"ב ס"ק י"ד כתב בזה"ל אין אומרים תחנן בערב פ"ב (היינו במנהג וכן בהמחבר בש"ע) משום דאיכרי מועד כו' וגם בתיב בעלמו כן. והענין הוא לסימן כי אנו מונתמים בהש"ת שסוד יתפכו הימים האלה למועדים ושמיא ויום טוב. וכדברים האלו

דף כ"ה בתוספות ד"ה הכל כירי שמים וז"ל שם בסוף התוספות ולא קשה מהא דכתיב לפני קורתו מי יעמוד דה"פ אם ישלחנה בפעם אחת כדכתיב בראש הפסוק משליך קרחו בפניהם כו' כו' אבל אחרי יס' לשאלו מדוע לא הקשו התוספות הקרא לנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם על הקרא ואין נסתר מחמתו והמקראות נראים כסותרים זה את זה וז"ע:

דף ד' פ"ב בתוספות ד"ה כיון דאיכא לבורא דמלי לא מדחי פירש ר"ת כו' היינו דווקא דלא מדחי אבל אינה נשמעת אלא במקום שהציבור כו' כו' יס' לענין כי בברכות שם איתא אין חפלתו של אדם נשמעת אלא בבהכ"נ ויכול להיות אפילו שלא עם הציבור אך ורק אם הוא במקום רנה ולשון רש"י בבהכ"נ שם אומרים הציבור שירות ומשכחות בנימית קול ערב ויותר ל"ע מברכות סוף דף ו' פ"ב גבי הא דא"ל ר"י ל' נחמן פ"ש מוכח שהקב"ה שומע תפלת יחיד בעת שהציבור מתפללת אפילו אינו עם הציבור ועי"ש:

חורין דף ב' תוס' ד"ה הכל שומעין הוכיחו החסידים דנשים שומעות לכתחילה מדתנא בפרק כל הפסולין כ"ה ששחנו וקאמר שם שלחני תנא לשון דיעבד משום טמא לחוד פיי"ש בתוס' וז"ע לכאורה דבדקושי דף ב' פ"ב פריך הגמרא והנה תרתי אמו חדא ומשני הכי נמי לורך ביהא נ"ה אבל בלא הכי לא הוי שייך למחני לשון השייך אך בחדא אי"כ קשה ה"כ איך חני ששחנו משום טמא לחוד הא איכא נשים ועבדים ששומעין לכתחילה. ויס' לישב דלא דמי דהם לשון דרך לא שייך כלל בכסף ושטר לכך פריך ומני תרתי כו' ומשני הכי נמי לורך ביהא הם אבל כאן בפרק כל הפסולין הא כולם כשרים בדיעבד ושייך בהם לשון דיעבד אלא בנשים ועבדים גם לכתחילה כשר ואין זה דוחק למני גם בהם לשון דיעבד ששייך גם אלאם אבל לא לשון לכתחילה שלא שייך כלל במתא במוקדשים ואין ענין מני תרתי אמו חדא לכאן כלל ודו"ק:

בגמרא שם א"ל רב אחא בר"ר לר"א עיין שם כל הסוגיא וז"ע בחמי דאחר וכל הכל לאו לכתחילה מי אחר לו שכל הכל לאו לכתחילה גם אמאי לא שאל לו זה אחרי קושימו מהכל ממירין ועיין מהר"ם על תוס' ד"ה אלא שמיטתן עיין מהר"ם ב"ה וכל הכל לכתחילה שכתב דקושימו המקנה היה מהכל אבל מרש"י ד"ה ושמיטתן דקאמר וקשה רישא דמשמע דהוא דאיכא רביי מהכל וכן מרש"י ד"ה תרתי דקאמר למימר דשומעין דרישא כו' משמע דקושימו המקנה הוא משומעין פ"ש וג"ל לפרש הסוגיא בדרך זה דרב אשי הקשה באמת משומעין על ושמיטתן כשרה והכל סבר גם הוא שאיכא לכתחילה ודיעבד אך רב אחא סבר דקושימו הוא מהכל שהכל משמע ריבויא ומשמע לכתחילה וכדברי מהר"ם שהבאתי לעיל וא"כ כל הכל הוי לכתחילה והקשה לו מהכל ממירין ורב אשי אף שכתב סובר שאיכא הכל לכתחילה וגם דיעבד סבר שקושימו הוא מהכל ממירין משמע ג"כ לכתחילה ועכ"ל ההכל הוי דיעבד ושנה לו ההם כדקמין טעמא וחר ר"א לפי דעתו שסבר שרב אשי מביא ל"י שכל הכל לכתחילה לאקשו מהכל מעריבין ובאמת אין מביא קושיא כלל דהא נודרין מני אבב נידרין ומנא נעריבין ג"כ וא"כ לא דמי למתניתין דידן שחנא אך שומעין וא"כ ממעריבין ונעריבין אין לפי האמת קושיא כלל וע"כ עלה על דעת רב אשי שרב אחא סובר שכל מקום דתנא הכל הוה בחדא גוונא ולהכי הקשה לו מהכל מעריבין שהו פ"כ דיעבד ופ"ז הקשה לו וכל הכל לאו לכתחילה וענה שפיר ניהא דלא הקשה לו זה מהמילה ורב אחא לפי דעתו סבר שרב אשי סובר שכל הכל הוה לכתחילה והכל מעריבין מוקי כר' יהודה וכלישא קמא נדרים דפליגי במדר ורואה להוכיח לו מחייבין ועיין מהר"ם ד"ה וכל הכל ופ"ז ל"י מחייבין אין רואה מחייבין לא קאמיא והקשה לו מסומכין ואי הוה רב אחא שדעו אין איכא הכל לכתחילה וגם דיעבד אלא הכל דהא כו' והביא לו ר"א אלא שמיטתן כשרה קשה לי וק"ל:

ברישי שם ד"ה לא שהאדם רשאי להמיר דכתיב לא יתליפט וקשה ולקמן קאמר רש"י וסופי את הארבעים משום